

βγάλοιο, ποῦ τὸν ἀπατοῦσαν τόσον πολλὸν, ὥστε νὰ θαρρῇ διὰ βλέπει τὴν πραγματικότητα. Ἄλλ' ἡ ἀπάτη διελύετο βαθμὴδὸν ἐκρύφθη πίσω ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ εἶδε ἐξελισσόμενον τὸ θέαμα τῆς ἀπιστίας, εἶδε νὰ φιλοῦνται δίπλα εἰς τὴν συζυγικὴν πασιάδα. Ἔνας ἀφρὸς λύσεως ἀνῆλθε μέχρι τῶν χειλέων του. Ἐπρινγε τὰ στήθη του ἡ ἐκδίκησης, περιέσφιγγε τὸν λαιμὸν του μὴ ἀναρθρὸς κραυγὴ τρόμου, τὰ μάτια του ἐξηγριωμένα, ξεπειτοῦσαν φλόγες ἀγανακτίσεως. Τοὺς εἶχεν ἐκεῖ, ἐνώπιόν του, τοὺς ἀθλίους πλέκοντας τὰ δίκτυα τῆς αἰμίας του. Ἀιμίας διπλῆς: συζυγικῆς καὶ πατρικῆς. Ὁρμῇ εἰς τὴν διπλανὴν κάμαραν, καὶ διὰ πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του, ξεκρεμὰ ἀπὰ τὸν τοῖχον τὸ τουφέκι, τὸ τουρκοφάγον τουφέκι.

Τρίξει πένθιμα τὸ γέρικο τουφέκι. σὰν νὰ ἡσθάνθη κάποιον πόνον διότι τὸ ἀπέσπων τόσον ἀποτόμως, τόσον ἀσεβῶς ἀπὸ τὸ ἀναπαυτήριόν του λὲς καὶ βογγοῦσε. Καὶ ὁ ἀπαιτηθεὶς σύζυγος ρομίζει διὰ ἀκούει τὸ βογγητὸ τοῦ τουφεκοῦ ἀλλὰ ἐκλαμβάνει τὸν γογγυσμὲν ὡς παρόρμησιν μᾶλλον πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τρέχει. Ἐξάλλος εἰς τὸν συζυγικὸν κοιτῶνα, ὅστις εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἐρωτικὴν φωλεὰν καὶ προτείνει τὸ ὄπλον διὰ νὰ σκοπεύσῃ, νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς ἐγκληματίας. Ἀλλὰ τὸν σκοτισμένον, τὸν παραπαλόντα νοῦν τοῦ φωτίζει αἴφνης μία ἀκτίς. Ἐσκέφθη διὰ αὐτὸ ποῦ θὰ ἔκαμνε ἥτο ἱεροσυλία. Τὸ τίμιον ἐκεῖνο ὄπλον, ἥτο ὄπλον ἱερᾶς ἐλευθερίας· δὲν ἤρμοζε νὰ γίνῃ ὄπλον ἐκδικήσεως μιᾶς ταπεινῆς ὁρμῆς, νὰ τὸ ἐβάπτιζε εἰς τὸ αἷμα μοιχαλίδος, ἃ ὄχι, ποτέ· θὰ ἥτο σίγμα· καλλιτερεῖ νὰ τὸ συνέτριβε. Θὰ ἥτο αἰμία, χειροτέρα ἐκείνης ποῦ ἐξετυλίσσετο πρὸ τῶν ὀμμάτων του, ἔαν τὸ ὄπλον ἐπάνω εἰς τὸ ὅποιον ξεψύχησε ὁ γέρω-καπετανίος ἔθιγε τὰς αἰτίμους ἐκείνας σάρκας. Τὸ τουφέκι αὐτό, τὸ γέρικο, τὸ ξεβαμμένο, τὸ σιωπηλὸ, εἶχεν ἐκτελέσῃ τὸν προορισμὸν του. Ἦτο ἀνάμνησις καὶ τίποτε περισσότερον.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ σκέψεις ἀσιρραπιαῖως διῆλθον ἀπὸ τὸν νοῦν του. Καὶ ἐνῶ οἱ ἔνοχοι ἐτρέποντο εἰς ἐπαίσχυντον φυγὴν, αὐτὸς τοὺς ἐξύρισε τὰ νῶτα, συντριμμένος, μὲ τὸ τουφέκι εἰς τὰ χεῖρα—τὴν μόνην τιμὴν, ποῦ τοῦ ἀπέμενε—. Τὸ ἐκρέμασε στὸ σκοτεινισμένον καρφί του, καὶ ὥσάν νὰ ἦτο ἔμπροσθεν εἰκονοστασίον, ἔπρεπε στὰ γόνατα, ἔγρυε βαρὺ τὸ κεφάλι σὺς παλάμας του καὶ ἔκλαψε, ἔκλαψε μὲ δάκρυα βγαλμένα ἀπὸ τὴν καρδιά, τὴν ἀπειρὴν δυστυχία του. Καὶ ἔκλαιε, ἐνῶ μέσα στὸ νοῦν του ἐπερνοῦσε λειψανωμένη μία γιγαντιαία σκιά ἐγγνωμονοῦσα, ἡ σκιά τοῦ πάππου του

Δ Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΠΑΥΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΝΗΣ
~~~~~

Εἰς τὴ Σκάλα τοῦ Μιλάνου πρόκειται νὰ δοθῇ ἓνα νέο μελόδραμα, Elsie. Ὁ συνθέτης του, δὲν εἶνε τόσο γνωστὸς στὴν Ἑλλάδα, ὅσο ὁ Μασκάνης, ὁ Λεονκαβάλλος καὶ ὁ Πουτσίνης, ἀλλ' ἂν ἐξετάσουμε βα-

θύτερα θὰ ἰδοῦμε ὅτι ὁ μουσικὸς, στὸν ὁποῖο ὁ Bieordi ἔχει ἀναθέσει αὐτὸ τὸ μελόδραμα εἶνε πλέον γνήσιος καὶ πλέον ἀληθινὸς ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς ποῦ ἀναφέρουμε.

Ὁ Bieordi, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει αὐτὸ τὸ μελόδραμα, γνωρίζει τὴ μεγάλην ἀξία τοῦ Φροντίνη, ὅπως εἶχε ὑποστηρίξει τὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Βέρδη ὁ μακαρίτης πατέρας του. Δὲ λείπουν ἀπὸ τὴν Ἱταλία οἱ μεγαλοφυΐες, καθὼς δὲ λείπουν οἱ ἐκδόται οἱ ὁποῖοι ἀναλαμβάνουν τὰ ἔργα ἐκεῖνα, μαζὺ μὲ τὰ ὁποῖα τρέχουν κι' αὐτοὶ στὴν ἀθανασία.

Καὶ ποῖος δὲν εὐγνωμονεῖ τὸ γέροντα Bieordi γιὰ τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποία ἐπρόσφερε σ' ὁλόκληρον τὴν ὑψηλὴν μὲ τὴν ἐνθάρρυνσιν ποῦ ἔδωσε στὸ Βέρδη; Καὶ ποῖος δὲν συγκινεῖται ὅταν σκεφθῇ ὅτι ὁ μεγαλοφυὴς μουσικὸς δὲν ἠθέλησε ποτὲ ν' ἀφήσῃ τὸν ἐκδότην ἐκεῖνο, στὸν ὁποῖο ἔχρεωστοῦσε τὴν αὐγὴ τῆς δόξης του, τὴν ἀφetteria τοῦ μεγαλείου του;

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ἐκδότη, ὁ Γιούλιος Ρικόρδν εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει αὐτὸ τὸ μελόδραμα. Δὲν εἶνε μόνον ἐκδότης ὁ Ricordi, εἶνε καὶ μεγάλος πατριώτης, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τὴ μουσικὴ τῆς μεγάλης ἰταλικῆς πατρίδος, θέλει σ' αὐτὴ ν' ἀκούῃ τοὺς ἰταλικούς ἤχους, θέλει νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰ τέκνα ἐκεῖνα τῆς Ἱταλίας στὰ ὁποῖα ἔχουν μεταδοθῇ τὰ ἄτομα τῶν προγόνων, ὁ μεγάλος ἰταλικὸς ἀταβισμὸς, οἱ φθόγγοι τῶν μεγάλων διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι γενναιοδωρὰ ἐσκόρπισαν στὴν Εὐρώπῃ ποταμούς ἀπὸ μελωδία καὶ τὰς δυσαρμονίας ἐκεῖνες, ἡ ὁποῖες στὴν Ἱταλία ἔχουν ἀντιπροσώπευσε τὸ ὄραϊο, στὴ Γερμανία τὴ φιλοσοφικὴ σκέψιν καὶ στὴ Γαλλία τὸ πνεῦμα καὶ τὴ χάρι τοῦ λαοῦ ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος ἔγεινε δῆμιος γιὰ νὰ γένῃ δημιουργὸς τῆς ἐλευθερίας ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὁ Bieordi εἶδε ὅτι ἡ ἀλυσθὸς, ἡ ὁποία ἐνώνει τὴν ἰταλικὴν ἰδέαν, μὲ τὴ μουσικὴ αὐτῶν τῶν τελευταίων διακόπτεται καὶ ἐσκέφθη νὰ σταματήσῃ αὐτὴ τὴν ὁρμὴν καὶ νὰ ἀντιτάξῃ σ' αὐτὴ τὸ ἰταλικὸ πνεῦμα, τὴν ἰταλικὴν ἐξέλιξιν, ἡ ὁποία σήμερα παρουσιάζεται στὸ Φροντίνην μ' ὅλην τὴν ζωὴν τῆς μουσικῆς ἐκείνης, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ βασίλισσα ὅλου τοῦ κόσμου.

Τὰ νόθα τέκνα ἐνδὸς ἐκφύλου αἰῶνος ἄς παρα-

Παῦλος Φροντίνης

μερίδουν γιὰ ν' ἀκουσθῇ ἡ ἰταλικὴ φωνή, ἡ φωνὴ ἐκείνη, ἡ ὁποία εἶχε συγκινήσει τοὺς μεγάλους μας προγόνους, καὶ τοὺς εἶχε ὀδηγήσει στὰ πεδία τῆς μάχης, οἱ ἥχοι ἐκεῖνοι με τοὺς ὁποίους ὁ Δάντης ἄνοιξε τὰς θύρας τοῦ παραδείσου, καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλως ἐρρῦθμιζε τοὺς κτύπους τῆς σμίλης του, ἡ ἀρμονία ἐκείνη ποῦ ὁ Πετράρχης ἐσκόρπισε στὰ δονέττα του καὶ ὁ Ραφαήλως στὲς Παναγίες του.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐλαφρὴ τὴ σκέψι, τὴν ἐποχὴ τοῦ Ροσσίνι καὶ Βελλίνι, ἐχλεύαζαν τὴν παλαιὰ μουσικὴ καὶ ἀνυψόνοντο με τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἑνὸς καὶ ἀναλύοντο εἰς δάκρυα με τὴν περιπάθεια τοῦ ἄλλου, καὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν δύο αὐτῶν περνᾷ ἡ νότα τοῦ Cimarosa, τοῦ Paisiello, τοῦ Pergolèse, ἡ ὁποία ἀπορρέει ἀπὸ τὴ μουσικὴ ἐκείνη με τὴν ὁποία ὁ Casella εἶχε ντύσει τὴν ποίησιν τοῦ Δάντη. Ἡ μεγάλη σύνθεσις τοῦ Ροσσίνι καὶ τοῦ Βελλίνι εἶχε ἀρχίσει τὴ δρᾶσί της ἡ σύνθεσις τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἀναλύεται, συγχωνεύεται στὸ Δονιζέττη, στὸ Μερκαδάντε, στὸν Πονκιέλλι, στὸν Πετρέλλα, καὶ λαβαίνει νέα δύναμι καὶ γένεται πάλι σύνθεσις στὸ Βέρδη. Τὸ ἔπος τοῦ Ροσσίνι γίνεται δρᾶμα καὶ ἡ ἐλεγεία τοῦ Βελλίνι χρησιμεύει στὸ Βέρδη διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ στὴ ψυχὴ καὶ νὰ κινήσῃ τὰ ἐλατήριά της γιὰ νὰ ξεσπάσουν οἱ σπαρακτικοὶ ἤχοι στὸ Rigoletto, στὴν Traviata, στὸ Ballo in maschera, Ὁ Βέρδης περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο μουσικὸ ἔχει ἀκολουθήσει βῆμα πρὸς βῆμα τὸν αἰῶνά του καὶ ικανοποιήσῃ ὅλες τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς του. Ἐγερμάνισε, δηλα-

δὴ ἔδωσε στὴν ἰταλικὴ μουσικὴ κατὶ τὸ ὅποιο τῆς ἔλειπε, ὅπως ὁ Mozart στὴ γερμανικὴ ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν, ἀλλὰ κι' ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος ἐμειναν γνήσιοι καὶ μεγάλοι ἀντιπρόσωποι τῆς πατρίδος των.

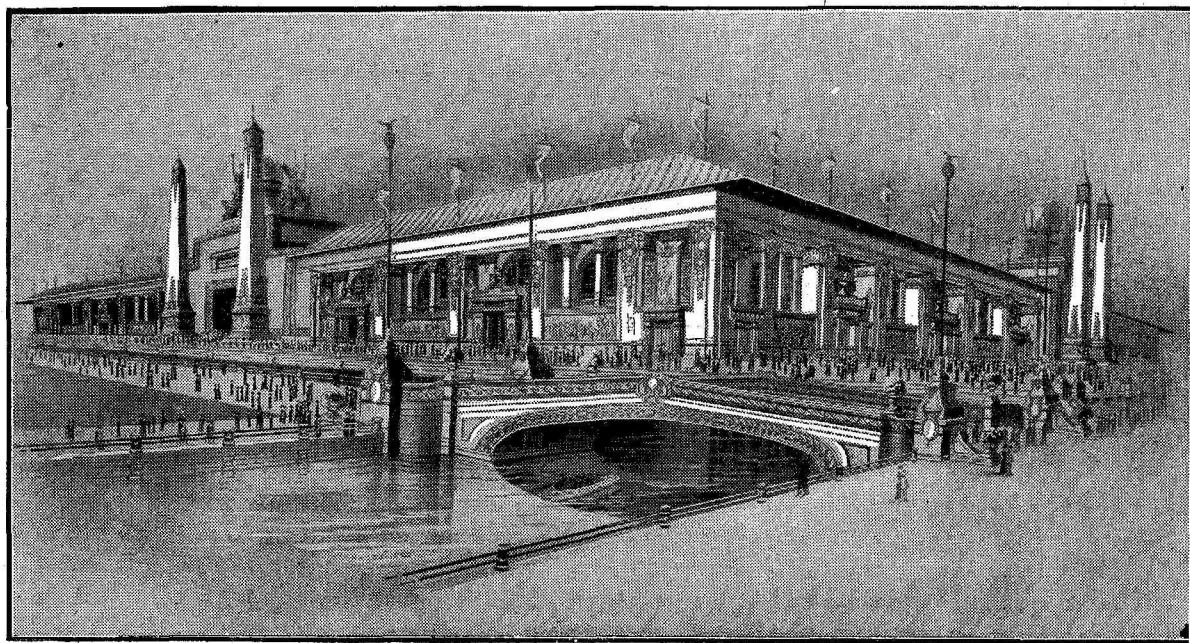
Ὁ μέγας νοῦς δὲν ἐννοεῖ τί ἔχει νὰ πῇ μίμῃσις πέρνει ἀπὸ τὴ φύσιν τὴν ποσοσωπονημένη, ὅτι εἶνε σύμφωνο με τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του, καὶ τοῦ δίνει τὴ σφραγίδα του.

Οἱ τρακόσιοι καὶ πλέον στίχοι, τοὺς ὁποίους ὁ Δάντης ἐπῆρε ἀπὸ τὸ Βιργίλιο, ἀνῆκουν ἀποκλειστικῶς στὸ Γιβελλίνο ἂν καὶ τοὺς ἔγραψε ὁ ποιητὴς τῆς Μάντοβας μ' ὅλη ἐκείνη τὴν περιπάθεια τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς του. Τόσον αὐτοὶ οἱ στίχοι ἀρμόζουν στὸ Δάντη, ποῦ ὁ ἀναχρονισμὸς ἐδῶ θὰ εἶχε τὴν θέσιν του. Ὁ,τι ἐπῆρε ὁ Ροσσίνης, ὁ Βελλίνης, ὁ Βέρδης, εἶνε ἀποκλειστικῶς δικό τους· ὅτι πέρνουν αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι μουσικοὶ εἶνε ξένο καὶ ὄχι μόνο αὐτὰ, ἀλλὰ κ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο φαίνεται πὼς δὲν ἐπῆραν ἀπὸ κανένα. Ὁ Μασκάνης εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἐν μέρει ἔχει ἐννοήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς του. Ἡ ποίησις, ἡ ὁποία δίνει τὸ σύνθημα, ἐζήτησε τὴν ἀπλότητα καὶ ὁ Μασκάνης μέσα στὰ πεδία τῆς μουσικῆς τοῦ Βελλίνι ἔτρεξε νὰ βρῇ κατὶ, τὸ ὅποιο αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἐζωογόνησε χωρὶς νὰ καλλιεργήσῃ. Ἐνας σπόρος ἔδωσε τὴ ζωὴ στὴν Cavalleria Rusticana κι' ὄχι σὲ ἄλλο του μελοδράμα.

Ὁ Βελλίνης εἶνε ἡ ἐξέλιξις τοῦ Pergolèse, εἶνε τὸ τέκνο ἑνὸς molino τοῦ Ροσσίνι, ὁ Φροντίνης εἶνε ἡ ἐξέλιξις τοῦ μεγάλου του συμπολίτη· ἡ θαυμάσιος Μελωδίας τοῦ Φροντίνι φωνάζουν τὴν καταγωγὴν τους, μᾶς δείχνουν τὴν πρωτοτυπία τους, ἀκοῦμε σ' αὐτὲς τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο στὸ Βέρδη γίνεται σφοδρότατο πᾶθος, ἀλλὰ στὸ Φροντίνι ἀκολουθεῖ τὴν τακτικὴν τοῦ ἐξέλιξι, πλουτισμένο με μία τέχνη ἀγνωστὴν στὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Μερικὲς ἀπὸ τὰς Μελωδίας τοῦ Φροντίνι εὐτύχησα ν' ἀκούσω. Ὁ ἐξοχος συνθέτης αὐτῶν ἐνθουσιασμένος με τὴν ἰδιοφύσιν τῆς γνωστότατης μουσικοῦ καὶ ποιητρίας Δοῖς Ἐλένης Σ. Λάμαρη, ἔστειλε σ' αὐτὴ μερικά του μουσικὰ τεμάχια. Ἡ ἐμπνευσμένη αὐτὴ νέα με τὴν ὁλόκληρην φωνὴν της ἔλαβε τὴν εὐγένεια νὰ πλημμυρίσῃ τὴν ψυχὴν μου με τὰς μελωδίας ἐκεῖνες, ποῦ ἔδωσαν στὸ Φροντίνι τὴν ἀθανασία, τόσα παράσημα, τόσες τιμές, καὶ ἀνάγκασαν τὸν ἀδυσώπητο ἐκεῖνο μουσικὸ κριτικὸ, με τὴ μακρὰν του κόμπη, τὸ θαυμαστὴ τοῦ Βάγνερ, τὸ Filippo Filippo, τὸ τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ τρία f. formidabili, ὅπως οἱ Ἰταλοὶ εἶχαν ἀποκαλέσει αὐτόν, τὸν Ferrari καὶ τὸν Forlìs, νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ Φροντίνης εἶνε ἐφάμιλλος τοῦ μεγάλου Tosti καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα τὸν ὑπερτερεῖ.

Δὲν πρόκειται γιὰ ἀπλὲς μελωδίας· ἐδῶ ἡ μελωδία δὲν ἀποπνίγει τὴν ἁρμονία· ὑπάρχει τὸ μέτρο, με τὸ ὅποιο μόνο ὁ μέγας ἔμπορεῖ νὰ κανονίσῃ ἕνα ἔργο τέχνης. Ὁ Ροσσίνης με τὸν Tancredi ἔκαμε τοὺς μελωδικούς καὶ ἁρμονικούς ἐκεῖνους συνδυασμούς καὶ ἔδωσε στὸ ἰταλικὸ

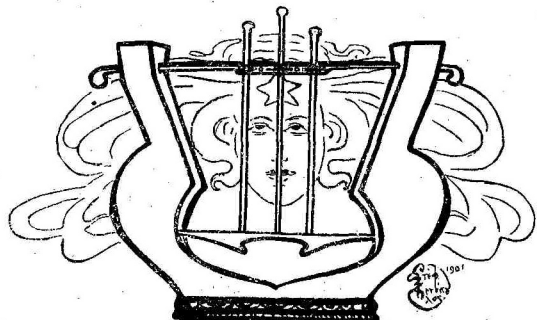

Τὸ Μέγαρον τῆς Μεταλλουργίας

μελόδραμα τὸ μέτρο ἐκεῖνο, γιὰ τὸ ὁποῖο στὴ γαλλικὴ μπρόπολι εἶχε γεννηθῇ ἡ μεγάλη ἐκείνη πάλιν στὴν ὁποία ἐνικήθη ὁ Piccini χωρὶς νὰ νικήσῃ ὁ Gluck. «Τὸ σχέδιο τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου καὶ ὁ χρωματισμὸς τοῦ Τιτσιάνου μ' ἔκαμαν ζωγράφου» εἶχε χαράξῃ ὁ Tintoretto ἐπάνω ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ ἐργαστηρίου του. Καὶ αὐτοὶ οἱ συνδυασμοὶ ἔκαμαν τὸ Βελλίνου μεγάλο, τὸν Δονιζέττη, ὁ ὁποῖος στὴ Lucia δ,τι ἐπῆρε ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατώρθωσε νὰ συνδυάσῃ καὶ ν' ἀποτελέσῃ ἓνα ὕψος ὅλως δικό του, τὸν ἐκλεκτικὸ Βέρδι καὶ τέλος τὸν Φροντίνου, ὁ ὁποῖος στὰ ωραιότατα μελόδραματά του Nella, Malia, Falconiera, τὰ ὁποῖα ἐθαυμάσθησαν ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς, στὰ ἀμήμητα Σικελικὰ ᾠσματα, καθὼς στὲς θεῖες αὐτοῦ μελωδίες, κατώρθωσε νὰ κάμῃ τοὺς μεγάλους συνδυασμοὺς τῶν προκατόχων του.

Ὁ μουσικὸς κόσμος περιμένει τὸ τελευταῖο μελόδραμά του Elsie. Ὁ Φροντίνου ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔργο περιμένει ἓνα θρίαμβο καὶ ἡ ἰταλικὴ μουσικὴ τὴ νίκη της.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

★ ΞΕΝΟΙ ΛΟΓΙΟΙ ★

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕ-ΓΟΥΒΕΡΝΑΤΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ παραγωγή τοῦ Δε-Γουβερνάτη ὁμοιάζει μὲ τὴν πολύχυμον ἐκείνην φυτικὴν βλάστησιν ἣτις κατακαλύπτει μέγα μέρος γῆς. Εἶναι μία ἀναμφισβήτητος δόξα εἰς τὸν ἰταλικὸν κόσμον τῶν γραμμα-

των, εἰς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων οἵτινες διαφωτίζουν τοὺς σπουδαιότερους σταθμοὺς τῆς διανοητικῆς σταδιοδρομίας τοῦ ἔθνους των. Εἶναι ἀνὴρ πολυγραφάτος, πολυμαθὴς, πολύγλωσσος, ἄριστος φιλόλογος καὶ γραμματολόγος.

Εἶναι καθηγητὴς τῆς σανσκριτικῆς καὶ ἰταλικῆς φιλολογίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ρώμης. Ἐγενήθη εἰς τὸ Τορίνον κατὰ τὸ 1840 ἐξ ἀρχαίας εὐγενεὺς οἰκογενείας ἑλληνοσηπειρικῆς καταγωγῆς. Ἐσπούδασε καὶ ἐταξίδευσε πολὺ εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ρωσίαν, εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη. Διεμόρφωσε τὸ πνεῦμά του μέσα εἰς τὰ βιβλία καὶ εἰς τὰς κοινωνίας.

Ὁ Δε-Γουβερνάτης ἐδημοσίευσε διάφορα δράματα, ἀλλὰ σπουδαίαν θέσιν κατέχει ἡ γραμματολογικὴ του ἐργασία. Αἱ γλωσσολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ μελέται του εἶναι ἔργα σοβαρά, μεγάλης ἀξίας. Εἶναι ἐμβριθὴς τεχνικὸς καὶ πο-